

УДК 636.2.082.

Оріхівський Т.В., асистент**Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького***М'ЯСНА ПРОДУКТИВНІСТЬ МОЛОДНЯКУ СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ
ПОРОДИ РІЗНИХ ПРОДУКТИВНИХ ТИПІВ**

Вивчено забійні якості та морфологічний склад туш симентальської породи різних продуктивних типів. Встановлено, що тварини м'ясо-молочного типу мали кращі показники передзабійної живої маси, високу забійну масу та забійний вихід. З'ясовано, що за морфологічними показниками тварини даного типу продуктивності також переважали своїх ровесників.

Ключові слова: *симентальська порода, продуктивні типи, передзабійна жива маса, маса парної туші, внутрішній жир, забійна маса, забійний вихід, морфологічний склад туші.*

Вступ. Проблема забезпечення населення різноманітними високоякісними повноцінними білковими продуктами харчування в Україні в останні роки постає дуже гостро. Тому пошук резервів збільшення виробництва продукції тваринництва, і за рахунок розвитку скотарства, має провідне народногосподарське значення.

Природнокліматичні, екологічні та агротехнічні чинники обумовлюють доцільність одночасного розведення в Україні худоби спеціалізованих порід та порід комбінованого напрямку продуктивності. Як комбінована порода найбільший інтерес викликає симентальська, що успішно розводиться у багатьох країнах світу і була однією з найпоширеніших в Україні [5].

Покращення якості яловичини і підвищення ефективності вирощування молодняку худоби є актуальним, оскільки в Україні на сьогоднішній день основним джерелом отримання яловичини залишається і на перспективу буде залишатися надремонтний молодняк молочних і молочно-мясних порід [1, 2, 4, 8].

Симентальська порода молочно-мясного напрямку продуктивності є комбінованою породою, яка характеризується високою молочністю та високою енергією росту, здатністю споживати велику кількість об'ємних та грубих кормів [7]. Тому, О.М. Сивко [6], вважав ефективним прийомом збільшення виробництва яловичини з високими споживчими властивостями розведенням симентальської худоби м'ясо-молочного типу. Бички симентальської породи м'ясо-молочного типу перевершують своїх ровесників молочного і молочно-мясного типів за живою масою та забійними показниками.

Матеріал і методи. Дослідження проводились в ТзОВ «Літинське»

* Науковий керівник – доктор с.-г. наук, професор Щербатий З.Є.
Оріхівський Т.В., 2011

Дрогобицького району Львівської області. Для цього було сформовано по три тварини в кожній групі і всього було відібрано 9 бичків та 9 телиць симентальської породи різних продуктивних типів. Всі тварини знаходилися в однакових умовах годівлі, догляду і утримання. Для вивчення м'ясних якостей проводили забій бугайців і телиць за методикою ВіТа. Визначили передзабійну живу масу, вихід туші, забійний вихід та морфологічний склад туш. Обвалування проводили після 24 годинного охолодження туш. У півтушах визначали масу м'якоті, кісток, сухожилків.

Біометричне опрацювання одержаних даних проведено згідно з методикою М.А. Плохінського [3] на персональному комп'ютері з використанням програмного забезпечення Microsoft Excel.

Результати досліджень. Результати наших досліджень показують, що вирощування надремонтного молодняка симентальської худоби необхідно проводити для одержання м'ясної продуктивності.

Проте, доцільно також враховувати продуктивні типи тварин. Це підтверджено даними контрольного забою бугайців і телиць різних продуктивних типів які наведені в таблиці 1 і 2.

Таблиця 1

Результати контрольного забою бугайців різних продуктивних типів, (M±mx); n=3

Показники	Продуктивні типи		
	I (молочний)	II (молочно-м'ясний)	III (м'ясо-молочний)
Кінцева жива маса, кг	451,5±11,91	472,2±14,95	505,3±10,35
Передзабійна жива маса, кг	437,9±12,05	458,0±15,59	493,0±10,35
Маса парної туші, кг	228,1±6,57	242,7±8,57	263,7±6,70
Вихід парної туші, %	52,1±0,16	53,0±0,06	53,5±0,26
Маса жиру-сирцю, кг	6,5±0,87	7,3±0,71	8,8±0,35
Вихід жиру-сирцю, %	1,5±0,21	1,6±0,09	1,8±0,06
Забійна маса, кг	234,6±6,22	250,0±9,28	272,5±7,14
Забійний вихід, %	53,5±0,14	54,5±0,12	55,2±0,28

Дані таблиці 1 свідчать, що бугайці симентальської породи м'ясо-молочного продуктивного типу переважили тварин молочного і молочно-м'ясного типу (I і II групи) як за живою масою – на 11,1% і 7,1 %, так за масою парної туші – на 13,5% і 7,9% або на 35,6кг і 21,0 кг. Однак вірогідна різниця встановлена між бугайцями I-III групи. Вихід жиру сирцю коливається від 1,5 до 1,8 %, що відповідає віку тварин.

Забійна маса і забійний вихід є найвищим у бугайців м'ясо-молочних (III групи), при цьому, що за забійною масою вони переважили тварин молочно-м'ясного типу на 8,2 %, а молочного на 13,9 %. Забійний вихід у тварин м'ясо-молочного типу становить 55,2 %, що на 0,7 % більший ніж в II групі та 1,7% вищий ніж в I групі тварин.

Аналогічні результати були отримані при контрольному забої телиць симентальської породи різних продуктивних типів, про що свідчать дані наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Результати контрольного забою телиць різних продуктивних типів, (M±mх); n=3

Показники	Продуктивні типи		
	I (молочний)	II (молочно-м'ясний)	III (м'ясо-молочний)
Кінцева жива маса, кг	382,5±9,52	405,8±8,42	415,8±8,38
Передзабійна жива маса, кг	371,0±9,69	393,6±7,94	403,3±8,01
Маса парної туші, кг	192,1±3,66	206,7±4,70	214,8±4,75
Вихід парної туші, %	51,80±0,43	52,53±0,15	53,27±0,13
Маса жиру-сирцю, кг	8,05±0,06	9,48±0,27	10,20±0,47
Вихід жиру-сирцю, %	2,17±0,22	2,41±0,06	2,53±0,03
Забійна маса, кг	200,15±3,08	216,18±4,87	225,0±5,12
Забійний вихід, %	53,9±0,29	54,9±0,89	55,7±0,15

Отже телиці молочного продуктивного типу поступалися телицям молочно-м'ясного і м'ясо-молочного типу (II і III групи), як за живою масою – на 5,7% і 8,0% відповідно, так і за масою парної туші – на 7,06% і 10,5% або на 14,6кг і 22,7 кг. Однак маса і вихід жиру сирцю у всіх групах були дещо більшими, ніж у бугайців. Має місце тенденція також до збільшення жиру у всіх групах тварин від молочного типу до молочно-м'ясного і м'ясо-молочного продуктивних типів. Забійний вихід у телиць III групи становить 55,7%, що більший ніж у телиць II і I групи на 0,8 % та 1,8%.

Дані про морфологічний склад туш бугайців симентальської породи різних продуктивних типів наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Морфологічний склад туш бугайців різних продуктивних типів, (M±mх); n=3

Показники	Продуктивні типи		
	I (молочний)	II (молочно-м'ясний)	III (м'ясо-молочний)
Маса охолодженої туші, кг	224,6±6,33	238,9±8,33	259,6±6,53
Маса м'якоті, кг	170,24±5,86	184,66±6,67	205,86±5,69
Вихід м'якоті, %	75,8±0,49	77,3±0,42	79,3±0,44
Маса жиру, кг	1,14±0,10	1,38±0,14	1,89±0,14
Вихід жиру, %	0,51±0,03	0,58±0,06	0,73±0,04
Маса кісток, кг	51,43±0,52	49,21±1,90	50,10±1,30
Вихід кісток, %	22,9±0,48	20,6±0,34	19,3±0,46
Маса сухожилків і хрящів, кг	1,63±0,03	1,31±0,06	1,73±0,18
Вихід сухожилків і хрящів, %	0,73±0,03	0,55±0,03	0,63±0,06

Як видно з наведених даних в таблиці 3 туші бугайців м'ясо-молочного типу за масою м'якоті перевищували туші бугайців I і II груп на 17,3% і 10,2% або 35,6кг і 24,2 кг. Дана особливість підтверджується високим виходом м'якоті (79,3%) – у бугайців III групи проти 75,8% у бугайців молочного продуктивного типу. Відносна маса кісток була нижча у тварин III групи, однак відкладання жиру у бугайців м'ясо-молочного типу відбувається інтенсивніше ніж в інших групах тварин.

Результати досліджень про морфологічний склад туш телиць симентальської породи різних продуктивних типів наведено в таблиці 4, з якої видно, що аналогічні показники про морфологічний склад туш одержано також в групах телиць симентальської породи різних продуктивних типів.

Таблиця 4

Морфологічний склад туш телиць різних продуктивних типів, (M±mx); n=3

Показники	Продуктивні типи		
	I (молочний)	II (молочно-м'ясний)	III (м'ясо-молочний)
Маса охолодженої туші, кг	189,18±3,61	203,47±4,68	211,47±4,73
Маса м'якоті, кг	141,31±2,46	156,26±4,02	165,75±4,04
Вихід м'якоті, %	74,7±0,54	76,8±0,24	78,38±0,30
Маса жиру, кг	2,13±0,14	2,59±0,31	3,65±0,26
Вихід жиру, %	1,13±0,09	1,45±0,13	1,73±0,09
Маса кісток, кг	44,30±1,70	43,15±0,44	40,81±0,76
Вихід кісток, %	23,42±0,62	21,21±0,28	19,3±0,35
Маса сухожилків і хрящів, кг	1,41±0,05	1,09±0,04	1,24±0,13
Вихід сухожилків і хрящів, %	0,75±0,01	0,54±0,03	0,59±0,06

Зокрема, телиці м'ясо-молочного продуктивного типу за м'ясними якостями перевершували своїх ровесниць інших продуктивних типів (I і II групи), за масою м'якоті – на 14,7% і 5,7 % або 24,4 кг і 9,4 кг відповідно. Ці дані засвідчують про більш вищий вихід м'якоті (78,3 %) у телиць цього продуктивного типу проти 74,7 % у телиць молочного типу. За масою кісток міжгрупових різниць не виявлено. Маса кісток була нижчою у телиць III групи на: 4,1% у порівнянні з I групою, і на 1,9 % нижчого ніж у телиць II групи. Проте відкладання жиру у телиць м'ясо-молочних продуктивного типу було кращим ніж у їх ровесниць.

Різниця в масі туш бугаїв і телиць симентальської породи різних продуктивних типів відзначається різною кількістю м'якоті, тоді як не їстівна частина тіла (кістки, сухожилки, хрящі) відносно були однакові.

Висновки:

1. Бугайці і телиці симентальської породи у віці 18 місяців окремих продуктивних типів мали високі показники перед забійної живої маси, забійного виходу. Проте найбільш високі показники були в групах тварин м'ясо-молочного продуктивного типу, а саме перед забійна маса бугайців 493,0 кг та у телиць 403,3 кг. Забійна маса і забійний вихід становив відповідно у бугайців 272,5 кг і 55,2% і у телиць 225,0 кг і 55,7 %.

2. Кращі морфологічні показники туші були у тварин м'ясо-молочного продуктивного типу. Маса охолодженої туші у бугайців становила 259,6 кг, у телиць 211,47 кг. Вихід м'якоті у бугайців становив 79,3%, а у телиць 78,3 %. Вихід кісток порівняно з іншими групами був нижчим і становив 19,3% як у бичків так і в телиць.

3. Одержані результати дослідження дають підставу зробити висновок, що в умовах господарства для одержання м'ясної продукції доцільно використовувати тварин симентальської породи м'ясо-молочного типу.

Література

1. Вдовиченко Ю. М'ясна продуктивність бичків різних типів симентальської породи в умовах Передгір'я Карпат / Ю. Вдовиченко, Л. Шпак, А. Калинка // Тваринництво України. – 2004. – № 11. – С. 10–13.
2. Козир В.С. Формування м'ясної продуктивності бугайців різних генотипів в онтогенезі / В.С. Козир // Вісник аграрної науки : науково-теоретичний журнал УААН. – 2007. – № 11. – С. 27–31.
3. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н.А.Плохинский. – М. : Колос, 1969. – 256 с.
4. Прудніков В. Характеристика м'ясної продуктивності й шкірної сировини бичків різних типів симентальської породи при вирощуванні за технологією м'ясного скотарства / В. Прудніков // Тваринництво України. – 2003. – № 1. – С. 18–20.
5. Прудніков В. Г. Симентальська комбінована худоба і методи її використання для виробництва яловичини / В. Г. Прудніков // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини : Збірник наукових праць / Харківський зооветеринарний інститут. – Вип. 6 (30). Ч. 1. Сільськогосподарські науки. – Харків : РВВ ХЗВІ, 2000. – С. 191–193.
6. Сивко А.Н. Хозяйственно-биологические особенности и потребительские свойства мяса симментальских бычков разных типов телосложения : Автореф. дис. ... канд. с.-х. наук: 06.02.04 / Сивко А.Н. // ВНИИММС и ППЖ РАСХН. – Волгоград, 2002. – 26 с.
7. Ткачова І. В. Збереження генотипу симентальської породи / І. В. Ткачова // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини : Збірник наукових праць / Харківський зооветеринарний інститут. – Вип. 6 (30). Ч. 1. Сільськогосподарські науки. – Харків : РВВ ХЗВІ, 2000. – С. 101–104.
8. Чуприна О. П. Формування м'ясної продуктивності у тварин різних генотипів великої рогатої худоби в умовах Полісся / О. П. Чуприна // Вісник аграрної науки : Науково-теоретичний журнал УААН. – Київ : "Аграрна наука", 2003. – № 1. – С. 79–80.

Summary**Orikhivskij T.V.*****Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnological named after S. Z. Gzhytskyj***

Studied the quality and morphological composition of the carcass Simmental cattle of different types of productive. Established, that animal meat and meat type had high rates of before slaughter weight, slaughter live weight and slaughter withdrawal. Found, that, animals on this morphological performance of that type of productivity has also dominated their peers.

Key words: *Simmental cattle, productive types, before slaughter living weight, internal fat, slaughter weight, slaughter withdrawal, morphological composition of carcasses.*

Рецензент - д.с.-г.н., проф. Щербатий З.Є.